

ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ ПЕВНИХ МОРАЛЬНИХ ПОЧУТТІВ

Виховання вчинком, активною дією, практикою власних рішень — ефективний спосіб морального виховання взагалі, виховання моральних почуттів дошкільників зокрема:

1. Почуття правди: дитина зацікавлена в тому, щоб уявлення про навколишній світ були правильними. Щирість та правдивість — важливі прояви особистісного зростання. Виховання почуття правди — річ дуже тонка, особливо в дошкільному віці, коли дитина прагне до вигадкування і фантазування. Цей процес вимагає від дорослого виявлення здорового глузду, педагогічного такту, почуття взаємної довіри.

2. Почуття довіри виявляється дошкільником стосовно тих людей, які викликають у нього позитивні оцінки. Підґрунтям для вияву дитиною почуття довіри є прихильне ставлення до людського оточення, позитивний досвід спілкування з близькими дорослими (насамперед, батьками), звичка розраховувати на їхні підтримку та захист.

3. Почуття справедливості — це переживання дошкільником свого прагнення втілити в життя правду. Воно ґрунтується на усвідомленні дитиною норм «добре» та «погано». Формуванню почуття справедливості сприяє вміння об'єктивно оцінити вчинки інших, а також здатність виробити адекватну самооцінку.

4. Почуття емпатії — це здатність дошкільника розуміти переживання інших людей і відповідним чином відгукуватись на них, виявляючи співчуття, чуйність, готовність допомогти в разі необхідності. Почуття емпатії потребує виховання в дошкільника готовності зробити іншому послугу безкорисливо, не розраховуючи на схвалення або захоочення.

5. Почуття прихильності — це здатність дитини віддавати перевагу одним людям, воно будується на визнанні симпатії, їх привабливості для дитини. Проявам цього почуття дитину треба навчати.

6. Почуття гідності виникає в дошкільника під час оцінювання іншими (а надто авторитетними) людьми його дій, вчинків.

7. Почуття страху і потреба в безпеці запрограмовані генетично. Страх виникає тоді, коли дитина боїться когось (чогось), насторожено ставиться до реально або удавано небезпечних зовнішніх об'єктів. Формами страху є боязнь, тривожне очікування, переляк, паніка. Часто страх є інстинктивною реакцією самозахисту, самозбереження.

8. Почуття сорому в дошкільника — це тривога за свою репутацію. Воно виникає, коли дитина відчуває, що не відповідає очікуванням оточуючих, що вона в чомусь поступається іншим.

9. Почуття провини означає стурбованість дитини з приводу своїх особистісних якостей, за які вона чуває себе відповідальною. Здатність відчувати провину свідчить про високий ступінь особистісного розвитку дошкільника.

10. Почуття відповідальності — це почуття виявляється тоді, коли дитина дала обіцянку або з нею про щось домовились, і це вимагає від неї безумовного виконання угоди. Почуття відповідальності виховується з дитинства залученням дошкільника до виконання вимог, за якість та своєчасність чого треба звітуватись перед іншими і самим собою.

11. Почуття успіху (невдачі). Коли дитина досягає бажаної мети, вона відчуває радість; коли її успіхи перевершують очікування, — задоволення, захоплення; коли на її шляху до кінцевої мети виникають перешкоди, вона тривожиться, засмучується, розгублюється, дратується.

12. Громадянські почуття — це переживання, з яких у майбутньому виросте громадянська, правова позиція особистості, її людська та національна гідність. У дитинстві вони виявляються в любові дитини до своєї родини, рідної оселі, міста (села), в якому народилася, рідної землі, мови, у шанобливому ставленні до прав, культури, мови представників інших національностей. До формування громадянських почуттів, точніше їхніх зачатків у дошкільників, слід підходити виважено, гнучко, проте принципово.